

EU-rahoituksen ehdot

Suomalaiset vaativat EU-rahoituksen saajilta oikeusvaltioperiaatteen noudattamista ja tiukkaa talouskuria

Emmiliina Kujanpää
Johtava veroasiantuntija,
EVA

emmiliina.kujanpaa@eva.fi
@KEmmiliina
www.eva.fi

Päivi Wood
EU-asiantuntija

paivi.wood@gmail.com

- Vajaat kolme neljästä suomalaisesta (72 %) leikkaisi EU-jäsenmaan saamia tukia välittömästi, jos jäsenmaan oikeusvaltiokehitys heikkenee merkittävästi.
- Kaksi kolmesta suomalaisesta (65 %) sitoisi EU-rahoituksen nykyistä tiukemmin jäsenmaiden kykyyn toteuttaa sovittuja talousuudistuksia.
- Tarve EU:n lisärahoitukselle sekä uusien rahoituskeinojen käyttöönotolle herättää laajaa epätietoisuutta. Vain neljäsosa (24 %) kannattaa suoran verotusoikeuden antamista EU:lle.
- Lähes puolet (47 %) suomalaisista katsoo, että Suomen pitäisi suhtautua puolustustarkoituksiin otettavaan yhteisvelkaan hyväksyvästi.

Geopolitiikan muutos, turvallisuus ja puolustus sekä kilpailukyvyn parantaminen ja energia- ja ilmastopolitiikkaan liittyvät haasteet asettavat painetta EU:n rahoituksen lisäämiseksi.

Sitran ja EVAn yhteisen EU-asennetutkimuksen jo aiemmin julkaistut tulokset kertovat suomalaisten havahtuneen toimintaympäristön muutokseen. He toivovat Euroopan unionilta kykyä suojautua ulkoiselta painostukselta, häiriöiltä ja haitallisilta riippuvuuksilta. Unionilta odotetaan nykyistä vahvempaa panostusta etenkin teknologiaan ja turvallisuuteen.¹

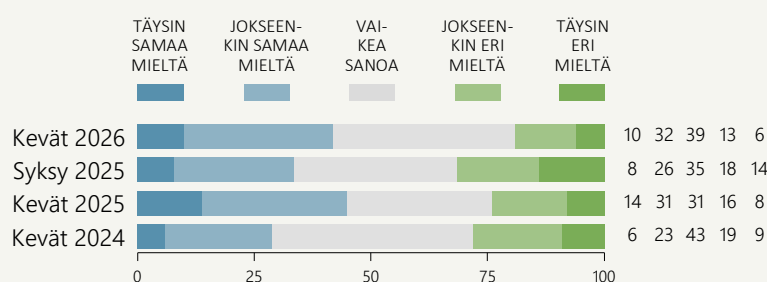
Unionin vahvistamiseen ei kuitenkaan olla valmiita hinnalla millä hyvänsä. Suomalaisille vaikuttaa epäselvältä, pitääkö yhteistä rahoitusta ylipäättään lisätä vai ei. Kansalaisista 42 prosenttia on sitä mieltä, että EU:n rahoitusta on lisättävä vahvan Euroopan takaamiseksi (Kuvio 1). Viidesosa (19 %) vastustaa rahoituksen lisäämistä, mutta huomattavan moni (39 %) ei osaa tai halua ottaa asiaan kansaa.

Epäröinti voi osin johtua siitä, ettei suomalaisille ole selvää, miten, mihin ja millä perusteilla EU-rahoitusta ohjataan ja käytetään. Esimerkiksi paljon julkisuudessa esillä olleen EU:n elpymisvälineen käytössä on havaittu puutteita, joiden vuoksi rahalle saatua vastinetta on vaikea todentaa.²

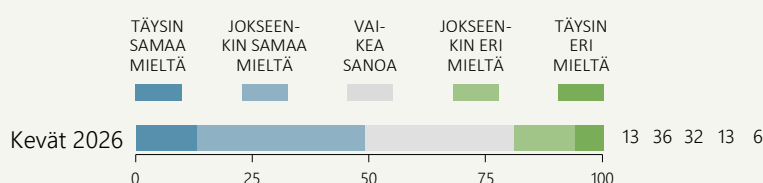
Vasemmistoliiton (60 %), RKP:n (60 %), vihreiden (58 %) ja SDP:n (57 %) äänestäjien enemmistöt pitävät EU:n rahoituksen lisäämistä tarpeellisenä vahvan aseman turvaamiseksi (ks. Kuvioliite).

Hyväksyntä EU:n lisärahoitukselle on laajempaa, jos rahojen käyttökohde on kansalaisille selvä ja hyväksyttävissä oleva. Puolet suomalaisista (49 %) katsoo, että EU:n on kyettävä merkittäviin uusiin investointeihin turvallisuuden ja teknologian saralla, vaikka se vaatisi jäsenmailta suurempia jäsenmaksuja (Kuvio 2). Vain viidesnes (19 %) ei näe uusia investointeja välttämättömiksi, jos se tarkoittaisi suurempia jäsenmaksuja. Kolmannes (32 %) ei ota asiaan kantaa.

Kuvio 1. "EU:n rahoitusta on lisättävä, jos halutaan, että Euroopalla on vahva asema maailmassa" (%)

Kuvio 2. "EU:n on kyettävä merkittäviin uusiin investointeihin turvallisuuden ja teknologian saralla, vaikka se vaatisi jäsenmailta suurempia jäsenmaksuja" (%)

Tällainen on EU:n monivuotinen rahoituskehys

EU:n pitkän aikavälin budjetti eli monivuotinen rahoituskehys (MFF, Multiannual Financial Framework) ohjaa unionin vuosittaisia talousarvioita. Monivuotisen rahoituskehysten tarkoituksena on varmistaa, että EU:n menot kehittyvät hallitusti ja sovittujen varojen puitteissa. Monivuotinen rahoituskehys vahvistetaan vähintään viiden vuoden jaksolle, käytännössä rahoituskehys on kuitenkin ollut seitsemän vuoden mittaisia. Nyt meneillään oleva rahoituskehyskausi on kattanut vuodet 2021–2027.

Euroopan komissio antoi heinäkuussa 2025 ja syyskuussa 2025 esityksen EU:n vuosien 2028–2034 monivuotiseksi rahoituskehyskeksi. Sen suuruus on 2 000 miljardia euroa seitsemän vuoden aikana. Esitys nojaa unionin poliittisiin painopistealueisiin, kuten kilpailukyvyyn ja turvallisuuden parantamiseen.

Komission antama esitys on nykyistä budjettirakennetta yksinkertaisempi ja joustavampi, jolla tavoitellaan kykyä toimia ennakkoimattomissa tilanteissa. Komissio esittää myös uusia keinoja kerätä EU:lle niin sanottuja omia varoja. Niiden tarkoituksena on vähentää jäsenmaiden budjetteihin kohdistuvia paineita, rahoittaa pitkän aikavälin painopisteitä ja maksaa takaisin koronaelpymisen takia otettu elpymispaketti”

Osana nyt neuvoteltavaa monivuotista rahoituskehystä on myös kilpailukykyrahasto, jonka tarkoituksena on vahvistaa Euroopan kilpailukykyä. Rahaston tarkoituksena on mahdollistaa investointeja strategiaan teknologioihin EU:n sisämarkkinoilla neljällä osa-alueella, jotka ovat: 1) puhdas siirtymä ja hiilestä irtautuminen, 2) digitalisaatio, 3) terveys, bioteknologia, maa- ja biotalous sekä 4) puolustus ja avaruus. Rahaston avulla on tarkoitus yksinkertaistaa ja nopeuttaa EU-rahoituksen saa-

mista sekä vauhdittaa yksityisiä ja julkisia investointeja.

Komission kesällä 2025 antamasta esityksestä neuvotellaan parhaillaan. Monivuotista rahoituskehystä koskevan asetuksen hyväksymiseen sovelletaan erityistä lainsäätämisjärjestystä, joka tarkoittaa sitä, että neuvostossa sen hyväksyminen edellyttää yksimielisyyttä ja päätöksenteko tulee valmiiksi vasta, kun Euroopan parlamentti on antanut hyväksyntänsä. Käytännössä parlamentti voi siis hyväksyä tai hylätä neuvoston kannan, mutta se ei saa tehdä siihen tarkistuksia.

Uusia rahoituskeinoja

Jäsenmailta kerättävät maksut ovat Euroopan unionin suurin tulonlähde. Jäsenmaiden maksut perustuvat kunkin jäsenmaan bruttokansantuloon, arvonlisäveropohjaan ja kierättämättömään muovipakkausjätteeseen. Lisäksi jäsenmaat kantavat unionin puolesta tuontitulleja, joista jäsenvaltiot voivat pidättää itsellään kantokuluina 20 prosenttia.

Komissio esittää kolmea uutta tulolähdettä (ns. omat varat): keräämättä jääneeseen sähkö- ja elektroniikkalaiteromuun perustuva maksu, tupakan valmistevero ja sisämarkkinoilla toimiviin yrityksiin kohdistettava vero, joka kohdistuisi suoraan yrityksen liikevaihtoon. Sen lisäksi päästökauppajärjestelmästä ja hiilirajamekanismista saatavia tuloja kohdennettaisiin uudelleen EU:n budjetin sisällä. Omat varat päätyisivät suoraan EU:n talousarvioon; niiden odotetaan tuottavan 58,5 miljardia euroa vuosittain.

Omia varoja koskevan päätöksen hyväksyminen edellyttää yksimielistä hyväksymistä neuvostossa, Euroopan parlamentin lausuntoa ja ratifiointia kaikilta jäsenmailta kunkin perustuslain asettamien vaatimusten mukaisesti, ennen kuin päätös tulee voimaan.

Suomalaiset todennäköisesti toivovat, että puolustuspanostuksia kohdistettaisiin etenkin niihin maihin, jotka ovat Venäjän raja-naapureita. Toisaalta valmiutta jäsenmaksujen korottamiselle turvallisuus- ja teknologia-panostusten lisäämiseksi voi selittää se, että suomalaiset odottavat EU:n investoinneista kasvumahdollisuuksia suomalaisille yrityksille. Toisin sanoen jäsenmaksujen korotus on hyväksyttävämpää, jos ainakin osa summasta sijoitetaan takaisin Suomeen.

Ajatus investointien rahoittamisesta jäsenmaksujen korotuksilla on suomalaisille mieluisampi kuin EU-rahoituksen siirtäminen alueesta ja maataloudesta korkean teknologian ja vihreän siirtymän innovaatioihin.³ Suomalaisen huolena näyttää olevan, että EU-rahoituksen muuttuessa Suomi kuuluisi häviäjiin.

Lähes kolme neljästä suomalaisesta (72 %) näkee uhkana, että Suomen kaltaisten maiden syrjäiset alueet jäävät EU:n rahoituskeskustelussa liian vähälle huomiolle verrattuna Euroopan väkirikkaampiin alueisiin (Kuvio 3). Huolen torjuu vain harva (10 %).

Huolen Suomen kaltaisten alueiden sivuun jäämisestä rahoituskeskustelussa jakavat lähes kaikkien puolueiden äänestäjien enem-

mistöt vihreitä ja RKP:ta lukuun ottamatta (ks. Kuvioliite).

Tiukat ehdot rahoitukselle

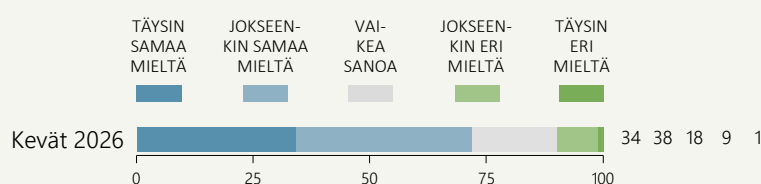
Rahojen hyväksyttävän käyttökohteen lisäksi suomalaiset vaativat EU-rahoituksen saajilta oikeusvaltioperiaatteen noudattamista ja tiukkaa talouskuria. Selvä enemmistö (72 %) katsoo, että EU:n tulisi leikata jäsenmaan saamia tukia välittömästi, jos maan oikeusvaltiokehitys heikkenee merkittävästi. Eri mieltä asiasta on vain kahdeksan prosenttia kansalaisista (Kuvio 4).

Suomalaiset siis edellyttävät, että jäsenmaat osaavat toimia yhdessä määritellyissä raameissa. Toinen tärkeä ehto oikeusvaltioperiaatteen ohella koskee jäsenmaiden julkisen talouden hoitoa.

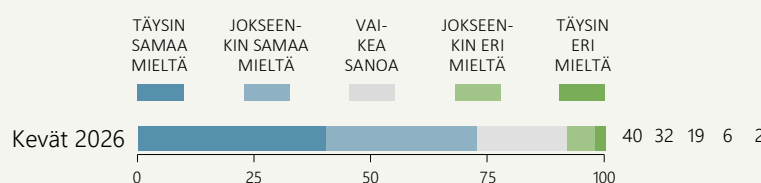
Kaksi kolmesta suomalaisesta (65 %) sitoisi EU-rahoituksen nykyistä tiukemmin jäsenmaiden kykyyn toteuttaa sovittuja talousuudistuksia (Kuvio 5). Eri mieltä väittämän kanssa on vain kahdeksan prosenttia kansalaisista.

Oikeusvaltioperiaatteen noudattamista ja rahoituksen sitomista talousuudistusten

Kuvio 3. "Suomen kaltaisten maiden syrjäiset alueet jäävät EU:n rahoituskeskustelussa liian vähälle huomiolle verrattuna Euroopan väkirikkaampiin alueisiin" (%)

Kuvio 4. "EU:n tulisi leikata jäsenmaan saamia tukia välittömästi, jos maan oikeusvaltiokehitys heikkenee merkittävästi" (%)

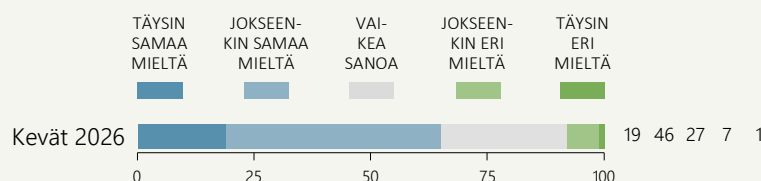

Mikä oikeusvaltioperiaate?

Oikeusvaltioperiaate on yksi EU:n perusarvoista. Se takaa demokratian toteutumisen sekä kansalaisten oikeudet ja vapaudet. Oikeusvaltiolla tarkoitetaan, että kaikki julkinen valta toimii aina lainsäädännön asettamissa rajoissa sekä demokratiaa että perusoikeuksia kunnioittaen ja että julkinen valta on riippumattomien ja puolueettomien tuomioistuinten valvonnassa.

EU:n nykyiseen monivuotiseen rahoituskehykseen liittyy yleinen ehdollisuusjärjestelmä budjetin suojaamiseksi. Sitä sovelletaan, jos todetaan, että oikeusvaltioperiaatteen rikkominen joskin jäsenmaassa vaikuttaa tai uhkaa vaikuttaa EU:n budjetin moitteettomaan varainhoitoon tai EU:n taloudellisten etujen suojaamiseen riittävän suorasti. Mekanismia on tähän mennessä sovellettu ainoastaan Unkariin.

Kuvio 5. "EU-rahoituksen tulisi olla nykyistä tiukemmin sidottu jäsenmaiden kykyyn toteuttaa sovittuja talousuudistuksia" (%)

toteuttamiseen vaativat enemmistöt lähes kaikkien puolueiden äänestäjistä.⁴ Sekä oikeusvaltioperiaatteen noudattaminen että tiukka talouskuri ovat ikääntyneemmille ikäluokille lähes ehdottomia vaatimuksia, kun taas nuoret aikuiset jättävät vanhempia ikäluokkia useammin ilmaisematta kantaansa (ks. Kuvioliite).

Suomalaiset turvautuisivat tulleihin

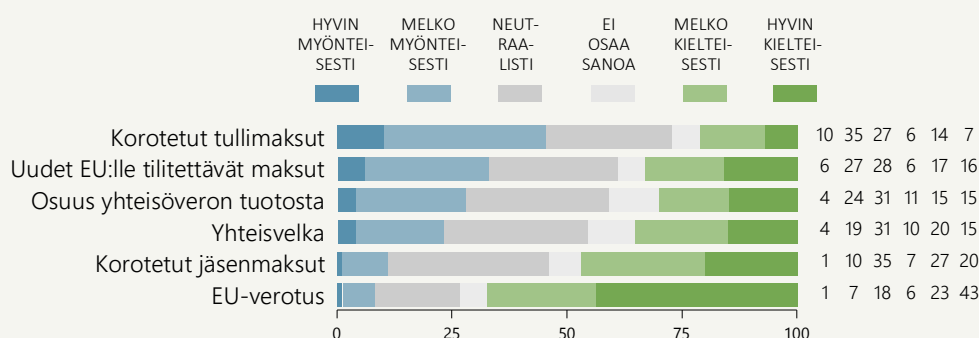
Rahoituksen ehdollisuudesta enemmistöllä suomalaisista on siis näkemys, mutta kun kysytään, mitkä rahoituskeinot olisivat hyväksyttävää EU:n lisärahoituksen hankkimiseksi, mikään esitetystä keinoista ei saa osakseen enemmistön tukea. Toisaalta enemmistö torjuu esitetystä rahoituskeinosta vain EU:n suoran verotusoikeuden. Arvo- ja asennetutkimuksessa esitettiin kuusi mahdollista tapaa

EU:n rahoituksen lisäämiseksi, jos EU:lle päätettäisiin kerätä nykyistä enemmän varoja (Kuvio 6).

Myönteisimmin suomalaiset suhtautuvat tullimaksujen korottamiseen siten, että tuontia EU:n ulkopuolisista maista verotettaisiin nykyistä enemmän. Myönteisesti vaihtoehtoon suhtautuu 45 prosenttia suomalaisista, neutraalisti joka neljäs (27 %) ja kielteisesti viidesosa (21 %). Tuki tullimaksuille viittaa siihen, että suomalaiset kokevat tullimaksujen kohdistuvan EU:n ulkopuolisiin toimijoihin, vaikka ne lopulta näkyisivätkin tuotteiden hinnoissa.

Muovijätetmaksuun rinnastuvat uudet EU:lle tilitettävät maksut jakavat suomalaisten näkemykset tasavahvoin leireihin. Kolmannes (33 %) suhtautuu niihin myönteisesti, vajaa kolmannes (28 %) neutraalisti ja kolmannes (33 %) kielteisesti (ks. Kuvio 6 edellä).

Kuvio 6. Miten suhtautuu mahdollisiin tapoihin EU:n rahoituksen lisäämiseksi, jos EU:lle päätetään kerätä nykyistä enemmän varoja (%)

Arvioitavat vaihtoehdot selitteineen:

Korotetut jäsenmaksut, kasvatetaan EU-maiden maksamia jäsenmaksuja nykytasoltaan
 Yhteisvelka, annetaan EU:lle lupa hakea tarvitsemaansa rahoitusta rahoitusmarkkinoilta
 Uudet EU:lle tilitettävät maksut, annetaan EU:lle lupa luoda lisää nykyisen muovijättemaksun kaltaisia maksuja
 Korotetut tullimaksut, verotetaan tuontia EU:n ulkopuolisista maista nykyistä enemmän
 Osuus yhteisöveron tuotosta, jyvitetään EU:lle osuus yritysten voitoistaan maksamien verojen tuotosta
 EU-verotus, annetaan EU:lle oikeus kantaa veroja jäsenmaiden kansalaisten ansio- ja pääomatuloista

Vastaavat näkemyserot muodostuvat myös yhteisöveron, eli yritysten voitostaan maksaman veron, osittaiseen jyvittämiseen EU:lle.

Rahoituskeinoa kannattaa 28 prosenttia ja vastustaa 30 prosenttia, ja neutraalisti keinoon suhtautuu 31 prosenttia suomalaisista.

Tullimaksut ovat unionin perinteisiä omia varoja

EU:n tulliliitto tarkoittaa, että kaikkien EU-maiden tulliviranomaiset toimivat yhdenmukaisesti. Ne soveltavat samoja tariffeja muualta maailmasta tulliliiton alueelle tuotuihin tavaroihin eivätkä kanna tulleja EU-jäsenmaiden välillä.

EU:hun tuoduista tavaroista kannetut tullit ovat noin 14 prosenttia EU:n kokonaisbudjetista. Jäsenmaat vastaavat tullimaksujen keräämisestä. Nyt meneillään olevan budjettikauden aikana, vuosien 2021–2027 välillä, jäsenmaat pidättivät itsellään 25 prosenttia keräämistään tullimaksuista.

CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism) eli hiilirajamekanismi⁵ on EU:n ilmastopolitiikan työkalu, joka kohdistuu EU-alueelle tuotavien hyödykkeiden päästöihin. Sen tarkoituksena on estää hiilivuotoa eli tuotannon siirtymistä EU-alueelta maihin, joissa ympäristövaatimukset ovat matalampia.

Hiilirajamekanismin myötä EU-alueelle tuotavat hyödykkeet tulevat osaksi päästöhinnittelua samaan tapaan kuin unionissa toimivat yritykset maksavat päästöistään.

Euroopan komission esityksessä on ehdotettu muutoksia hiilirajamekanismista saataviin tuloihin.

Yhteisvelkaa puolustustarkoituksiin

Yhteisvelkaan keinona lisätä EU:n rahoitusta suhtautuu myönteisesti vajaa neljäsosa (23 %) ja kielteisesti reilu kolmasosa (35 %, ks. Kuvio 6 edellä).

Kritiikki yhteisvelkaa kohtaan on laimentunut kahden vuoden aikana. Verrattuna vuoden 2024 mittaukseen⁶ yhteisvelan vastustus on vähentynyt 16 prosenttiyksikköä (ks. Liitekuvio 1). Samalla neutraalisti yhteisvelkaan suhtautuvien osuus on kasvanut kahdeksalla prosenttiyksiköllä 31 prosenttiin.

Siitä huolimatta yhä 39 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että Suomen pitää asettua vastustamaan EU:n yhteisvelkaa, mikäli EU aikoo ottaa sitä lisää (Kuvio 7). Suomalaisista 25 prosenttia ei pidä yhteisvelan vastustamista aiheellisenä, ja reilu kolmannes (36 %) jättää puolensa valitsematta.

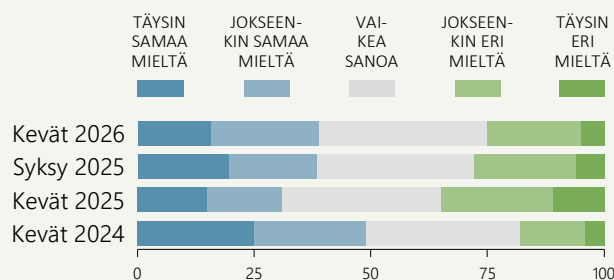
Suomalaiset suhtautuvat EU:n yhteisvelkaan selvästi suopeammin, jos sitä käytetään yhteiseen puolustukseen. Lähes puolet (47

%) suomalaisista katsoo, että Suomen pitäisi suhtautua puolustustarkoituksiin otettavaan yhteisvelkaan hyväksyvästi (Kuvio 8). Neljännes (25 %) suomalaisista torjuisi myös puolustustarkoituksiin otetun yhteisvelan, ja melko moni (29 %) jää vaille kantaa.

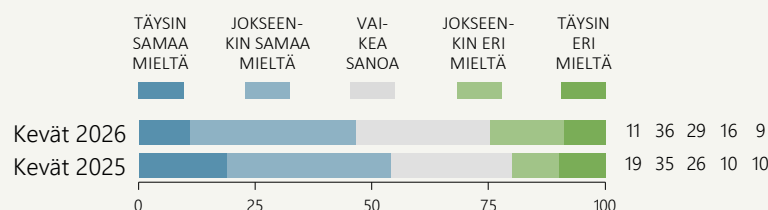
Suhtautuminen puolustusyhteisvelkaan oli suopeampaa kevään 2025 mittauksessa. Tuoloin Yhdysvaltain presidentti Donald Trump oli vasta aloittanut uuden kautensa, ja suomalaiset toivoivat EU:n huomattavaa vahvistumista.⁷ Näkemykset kiristyivät taas syksyllä 2025, kun pahimmat Trumpin toiseen presidenttikauteen liittyvät pelot esimerkiksi Yhdysvaltain irrottautumisesta Natosta eivät toteutuneet, eikä EU:n päätöksentekokyky puolustukseen liittyvissä asioissa täytännyt odotuksia.⁸ Suomalaiset suhtautuvat EU:n yhteisvelkaan puolustusmenojen rahoittamiseksi silti edelleen hyväksyvämmiin kuin mahdolliseen kansalliseen puolustusveroon.⁹

RKP:n (69 %), kokoomuksen (61 %), vihreiden (61 %) ja SDP:n (55 %) äänestäjien enem-

Kuvio 7. "Mikäli EU aikoo ottaa lisää yhteisvelkaa, Suomen pitää asettua vastustamaan hanketta" (%)

Kuvio 8. "Suomen pitäisi suhtautua hyväksyvästi, mikäli EU aikoo ottaa yhteisvelkaa puolustustarkoituksiin" (%)

mistöt kääntyvät yhteisvelan kannalle, kun sen käyttötarkoitus sidotaan puolustustarkoituksiin. Kielteisimmin yhteisvelkaan suhtautuvat perussuomalaisten äänestäjät, joiden enemmistö toivoo Suomen vastustavan mahdollista yhteisvelkahanketta ja joista vain reilu kolmannes hyväksyisi puolustusmenojen rahoittamisen yhteisvelalla (ks. Kuvioliite).

Kriisien torjumiseen yhteisvelalla suomalaiset suhtautuvat epäluuloisemmin kuin puolustusmenojen rahoittamiseen. 37 prosenttia suomalaisista katsoo, että yhteinen velanotto on olennainen työkalu Euroopan taloudellisen kriisinkestävyuden varmistamiseksi kuten esimerkiksi elpymisvälineen tapauksessa. Neljäsosa (24 %) ei hyväksy yhteisvelkaa kriisitilanteessakaan, ja 39 prosenttia jää epätietoiseksi kannastaan (Kuvio 9).

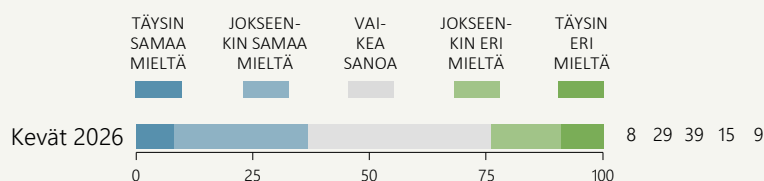
Suuri epätietoisien osuus saattaa kieliä siitä, että suomalaisille on jäänyt epäily EU:n elpymisvälineen tehokkaasta käytöstä, joten mahdollisuus yhteisvelan hyödyntämiseen halutaan varata vain kaikkein vakavimpia kriisitilanteita, kuten sotilaallista kriisiä, varten.

Tulosten perusteella on myös selvää, että suomalaiset kokevat EU:n lisärahoitukseen liittyvät kysymykset vaikeiksi. Moni on epätietoinen siitä, onko EU:n rahoitusta ylipäättään tarpeen kasvattaa, joten kysymyksiin yksittäisistä rahoituskeinoista on tällöin vaikea ottaa kantaa. Maailmanpolitiikan nopeat käänteet eivät epätietoisuutta ainakaan vähennä.

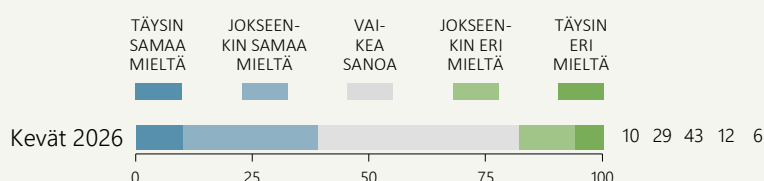
Suurimmillaan epätietoisuus on eurobondien eli EU:n yhteisten joukkovelkakirjojen kohdalla, jotka ovat yksi yhteisvelan muoto. Suomalaisista 39 prosenttia katsoo, että eurobondeja tulisi hyödyntää pysyvässä tapana rahoittaa Euroopan yhteistä puolustusta ja teollisuuspolitiikkaa. Viidennes (18 %) on asiasta toista mieltä, ja 43 prosenttia jää vaille kantaa (Kuvio 10).

Vielä suurempaa epätietoisuutta herättää kysymys eurobondien hyödyntämisestä pysyvässä tapana rahoittaa jäsenmaiden julkisia talouksia. Eurobondien hyödyntämisen kannalle asettuu vajaa kolmannes (31 %) suomalaisista, ja joka viides (20 %) torjuu ajatuksen, mutta puolet (49 %) jättää kantansa avoimeksi (Kuvio 11).

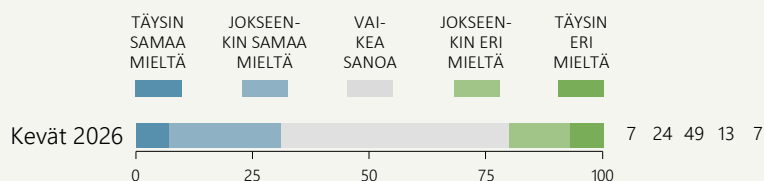
Kuvio 9. "Yhteinen velanotto (kuten EU:n elpymisvälineen tapauksessa) on olennainen työkalu Euroopan taloudellisen kriisinkestävyuden varmistamiseksi" (%)

Kuvio 10. "Eurobondeja eli EU:n yhteisiä joukkovelkakirjoja tulisi hyödyntää pysyvässä tapana rahoittaa Euroopan yhteistä puolustusta ja teollisuuspolitiikkaa" (%)

Kuvio 11. "Eurobondeja eli EU:n yhteisiä joukkovelkakirjoja tulisi hyödyntää pysyvänä tapana rahoittaa jäsenmaiden julkisia talouksia" (%)

Jäsenmaksujen korotuksille vain ehdollista tukea

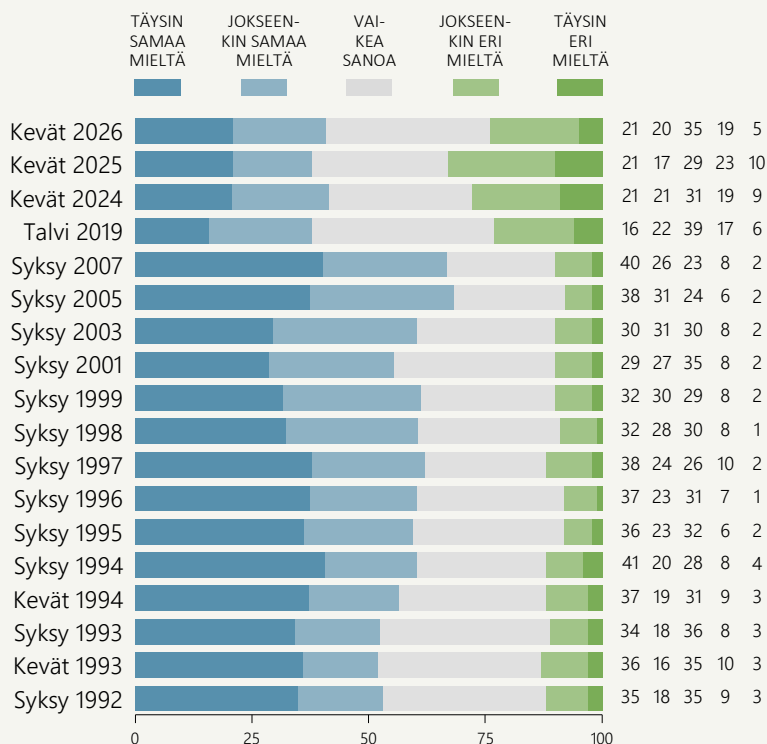
EU:n jäsenmaksujen kasvattamista nykytasoltaan kannattaa vain 11 prosenttia suomalaisista (ks. Kuvio 6 edellä). Lähes puolet (47 %) vastustaa korkeampia jäsenmaksuja, ja kolmannes (35 %) suhtautuu jäsenmaksujen korotukseen neutraalisti (ks. Kuvio 6 edellä).

Nuivaa suhtautumista jäsenmaksujen korotuksiin selittää se, että kaksi viidestä

suomalaisesta (41 %) pitää EU:n jäsenmaksuja jo nykyisellään aivan liian korkeina jäsenyydestä saataviin etuihin nähden (Kuvio 12). Väitteen torjuu joka viides (24 %), ja huomattavan moni (35 %) ei ota kantaa jäsenmaksujen tasoon.

Kritiikki jäsenmaksujen tasoa kohtaan on tällä vuosikymmenellä ollut selvästi vähäisempää verrattuna euro- ja finanssikriisiä edeltäviin aikoihin.¹⁰ Kuten kuviosta 2 ilmenee, valmiutta jäsenmaksujen korotuksille voi

Kuvio 12. "EU:n jäsenmaksut ovat aivan liian korkeat jäsenyydestä saataviin etuihin nähden" (%)

löytyä, jos varojen käyttökohde nähdään hyödylliseksi.

Suomalaiset torjuvat EU-veron

Suomalaisille kaikkein epämieluisin keino unionin toiminnan rahoittamiseen olisi EU:n suora verotusoikeus kansalaisten tuloihin. Vain kahdeksan prosenttia suomalaisista suhtautuu myönteisesti ajatukseen siitä, että EU saisi oikeuden kantaa veroja jäsenmaiden kansalaisten ansio- ja pääomatuloista (ks. Kuvio 6 edellä).

Selvälle enemmistölle suomalaisista (66 %) EU-vero olisi epätoivottu. Suuri osa (43 %) suhtautuu asiaan hyvin kielteisesti. EU-vero on suomalaisten keskuudessa epäsuositumpi kuin esimerkiksi hyvinvointialueille annettavasta oikeudesta kerätä maakuntaveroa.¹¹

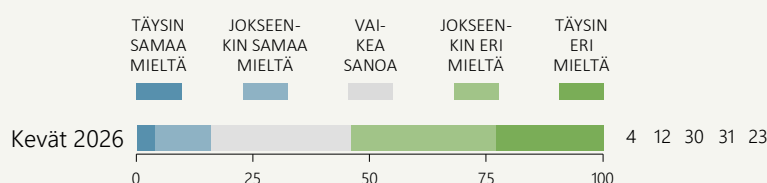
Vain 16 prosenttia suomalaisista katsoo, että EU:n tulisi ottaa käyttöön uusia tulolähteitä, esimerkiksi veroja tai maksuja kansalaisille, vähentääkseen riippuvuuttaan jäsen-

maksuista (Kuvio 13). Enemmistö (54 %) torjuu kansalaisilta perittävät verot ja maksut, ja noin joka kolmas jättää kantansa avoimeksi.

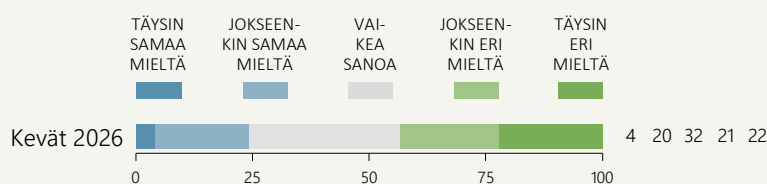
EU-verojen vastustus lieentyi maltillisesti, jos verotusoikeus kohdennettaisiin kansalaisten sijaan esimerkiksi yrityksiin tai ympäristöhaittoihin. Neljännes (24 %) suomalaisista antaisi EU:lle suoran verotusoikeuden esimerkiksi yritys- tai ympäristöveron muodossa, jotta unioni voi rahoittaa yhteisiä tavoitteitaan itsenäisemmin (Kuvio 14). Tällaisenkin EU-veron torjuu selvästi useampi, 43 prosenttia, ja kolmannes (32 %) jää vaille kantaa.

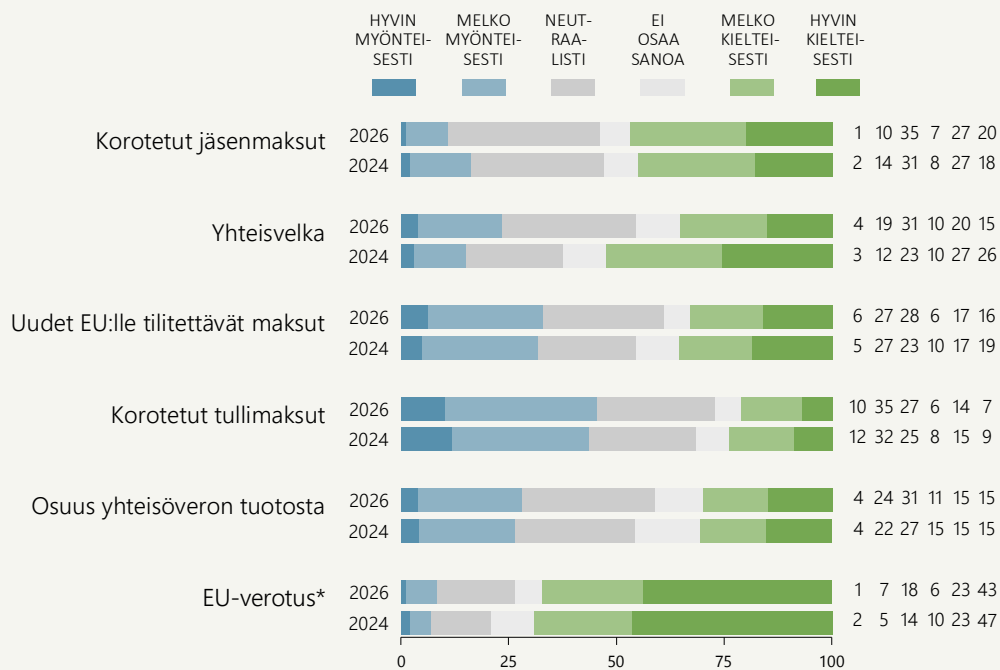
Suojea suhtautuminen EU:n yritys- tai ympäristöveroon paikantuu vihreiden (52 %), RKP:n (50 %) ja vasemmistoliiton (46 %) äänestäjiin. Sen sijaan kokoomuksen, perussuomalaisten ja kristillisdemokraattien äänestäjien enemmistöt torjuvat ajatuksen, eikä EU:n yritys- tai ympäristövero ole näiden äänestäjäryhmien keskuudessa sen hyväksyttävämpi kuin kansalaisilta kerättävät EU-verot tai -maksut (ks. Kuvioliite).

Kuvio 13. "EU:n tulisi ottaa käyttöön uusia tulolähteitä (esim. veroja tai maksuja kansalaisille) vähentääkseen riippuvuuttaan jäsenmaksuista" (%)

Kuvio 14. "EU:lle tulisi antaa suora verotusoikeus (esim. yritys- tai ympäristövero), jotta unioni voi rahoittaa yhteisiä tavoitteitaan itsenäisemmin" (%)

Liitekuvio EU:n lisärahoitustapoihin suhtautuminen keväällä 2024 ja keväällä 2026 (%)

*Arviointikohteen selite osin muuttunut, aiemmassa mittauksessa muotona oli "EU-verotus, annetaan EU:lle rajattu oikeus kantaa veroja...", uudessa mittauksessa "EU-verotus, annetaan EU:lle oikeus kantaa veroja..."

Viitteet

- 1 Marjamäki, Miettinen ja Tuori (2026).
- 2 Ks. Euroopan tilintarkastustuomioistuin (2025).
- 3 Marjamäki, Miettinen ja Tuori (2026).
- 4 Ainoastaan vasemmistoliiton äänestäjistä alle puolet (44 %) katsoo, että EU-rahoitus tulisi sitoa nykyistä tiukemmin talousuudistusten toteuttamiseen, mutta heistäkin vain vajaa viidennes (18 %) on asiasta eri mieltä, ja moni jättää puolensa valitsematta.
- 5 Hiilirajamekanismin asteittainen soveltaminen alkoi vuonna 2023, jolloin tuontiyritykset velvoitettiin raportimaan päästönsä. Vuoden 2026 alusta mekanismi tuli täysimääräisesti käyttöön suurille yrityksille. Mekanismi kohdistuu rautaan, teräkseen, sementtiin, alumiiniin, lannoitteisiin, vetyyn ja sähköön.
- 6 Haavisto (2025).
- 7 Haavisto (2025).
- 8 Haavisto (2026).
- 9 Kujanpää (2026).
- 10 Haavisto (2025).
- 11 Kujanpää (2025).

Lähteet

- Euroopan tilintarkastustuomioistuimen katsaus 02/2025: Tulossuuntatuneisuus, tilivelvollisuus ja avoimuus – elpymis- ja palautumistukivälineen puutteista saatut kokemukset.
- Haavisto, I. (2025). Suomalaiset haluavat EU:lle yhteisen puolustuksen ja ovat valmiita yhteisvelkaan sen rahoittamiseksi, <https://www.eva.fi/blog/2025/05/09/suomalaiset-haluavat-eulle-yhteisen-puolustuksen-ja-ovat-valmiita-yhteisvelkaan-sen-rahoittamiseksi/>
- Haavisto, I. (2026). EU:n yhteisvelka kääntyi vastatuuleen, mutta EU-myönteisyys pysyy vahvana, <https://www.eva.fi/blog/2026/01/10/eun-yhteisvelka-kaantyi-vastatuuleen-mutta-eu-myonteisyys-pysyy-vahvana/>
- Kujanpää, E. (2025). Suomalaiset torjuvat ajatuksen EU-verosta, <https://www.eva.fi/blog/2025/08/09/suomalaiset-torjuvat-ajatuksen-eu-verosta/>
- Kujanpää, E. (2026). Suomalaiset suhtautuvat vastahakoisesti ajatukseen puolustusverosta, <https://www.eva.fi/blog/2026/01/28/suomalaiset-suhtautuvat-vastahakoisesti-ajatukseen-puolustusverosta/>
- Marjamäki, R., Miettinen, T. ja Tuori, S. (2026). Vahvempi Eurooppa, mutta millä ehdoilla? Suomalaisten näkemyksiä EU:n kumppanuuksista ja strategisesta toimijuudesta, <https://www.sitra.fi/julkaisut/vahvempi-eurooppa-mutta-milla-ehdoilla/>

Näin kysely tehtiin

Sitran ja EVAn yhteinen EU-asennetutkimus tehtiin keväällä 2026. Tutkimus tehtiin EVAn Arvo- ja asennetutkimuksen vakiintunein menetelmin, ja sen tulokset ovat vertailukelpoisia EVAn muiden Arvo- ja asennetutkimusten tulosten kanssa.

Tulokset perustuvat 2 047 henkilön antamiin vastauksiin. Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla 2–3 prosenttiyksikköä kumpaankin suuntaan. Tiedot kerättiin 17.3.–30.3.2026. Vastaajat edustavat koko maan 18–79-vuotiaista väestöä (pl. Ahvenanmaa). Aineisto on kerätty Taloustutkimus Oy:n internetpaneelissa, josta tutkimusotos on muodostettu ositetulla satunnaisotannalla. Aineisto on painotettu edustamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Aineiston tilastollisen analyysin ja tulosgrafiikan on tehnyt Pentti Kiljunen (Yhdyskuntatutkimus Oy).

Elinkeinoelämän valtuuskunta

Elinkeinoelämän valtuuskunta EVA on elinkeinoelämän ajatuspaja, jonka tavoitteena on edistää yhteiskunnan pitkän aikavälin menestystä.

EVA toimii elinkeinoelämän ja yhteiskunnan vaikuttajien kohtaamispaikkana.

EVA tuottaa tietoa ja uusia näkökulmia julkiseen keskusteluun.

EVA Analyysit ottavat kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin ja tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin.

Analyysit löytyvät EVAn kotisivuilta www.eva.fi.

ISSN 2342-0774 (Painettu) ISSN 2342-0782 (PDF)